

2011-10-24

Dnr 43-2011:2168

Upplands-Bro kommun
Upplands-bro.kommun@upplands-bro.se

Upplands-Brogymnasiet
Rektorn Ulf Peterson
ulf.peterson@upplands-bro.se

Beslut för gymnasieskola

---

efter tillsyn av Upplands-Brogymnasiet
i Upplands-Bro kommun

Tillsyn vid Upplands-Brogymnasiet

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Upplands-Bro kommun under hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Skolinspektionen besökte Upplands-Brogymnasiet den 6-8 september 2011. Tillsynsbesöket genomfördes av utredarna Jane Strandberg och Malin Söderberg.

Eleverna på Upplands-Brogymnasiet når läsåret 09/10 kunskapsresultat som för skolan som helhet håller sig nära eller strax under snittet för riket. Detta gäller resultatmått som andel elever med slutbetyg och genomsnittlig betygspoäng samt andel elever med behörighet till universitet och högskola. På programnivå finns det resultat som både är något över samt lägre än rikets resultat. Exempelvis är andel elever på naturvetenskapsprogrammet som når behörighet till universitet och högskola enbart 83 procent (rikets motsvarighet 96 procent). Resultaten på programnivå har inte följts upp och analyserats på skolan.

Skolan saknar också gemensamma strategier inom flera viktiga områden såsom elevers möjlighet till inflytande och likvärdig bedömning. Mycket av utvecklingen av utbildningen drivs genom egna initiativ från de olika arbetslagen, men eftersom det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet riskerar dessa initiativ att stanna vid goda intentioner som inte resulterar i konkreta åtgärder. Exempelvis visar kommunens enkät till elever i årskurs 2 att sex procent av eleverna känner sig mobbade eller trakasserade av sina lärare. Detta har uppmärksammats av skolans lärare, men rektorn har inte sett till att alla arbetslag har analyserat resultaten och vidtagit eventuella åtgärder. Det pedagogiska ledarskapet behöver därför stärkas på skolan.

Majoriteten av skolans elever uppger i kommunens enkät att de upplever skolan som en trygg skola där det oftast råder studiero. Skolinspektionens intervjuer med elever och lärare och verksamhetsbesök bekräftar denna bild. Tillsynen visar dock också att mycket av värdegrundsarbetet är händelsestyrt. Lärare och skolläda vidtar åtgärder om det blir känt att en elev upplever sig som kränkt. Det förebyggande arbetet mot kränkande behandling är dock inte systematiskt och gemensamt. Skolan har exempelvis valt att ha en obligatorisk kurs i "Livskunskap" som en del av ett förebyggande arbete. Men kursens innehåll är oklart för elever och lärare som Skolinspektionen intervjuar. Skolans plan mot kränkande behandling visar inte vilka förebyggande åtgärder som behövs utifrån skolans specifika behov och förutsättningar.

Bristerna i det pedagogiska ledarskapet äventyrar också elevers rätt till en likvärdig utbildning. Exempelvis varierar det mellan lärarna vilka rutiner som gäller för provning när en elev har fått betyget icke godkänt efter avslutad kurs. Tillsynen visar också att rektorn inte ser till att alla förändringar i den nya gymnasieskolan är kända eller genomförda. Den nya gymnasieskolan ska bygga på kunskaperna från grundskolan

och inte vara en repetition. Därför ska inte elever på preparandutbildning läsa om grundskoleämnena de redan är godkända i. Vid intervjuer med några elever på yrkesprogram i årskurs 1 framkommer att dessa inte informerats om sina rättigheter att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning. Vid intervjuer med skolledningen framkommer att eleverna kommer att erbjudas behörighetsgivande kurser antingen inom ramen för individuellt val i årskurs 2 eller som utökat program, men att planeringen hur detta ska ske inte är färdig.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Upplands-Brogymnasiet i Upplands-Bro kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Upplands-Bro kommun att senast den 30 januari 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder. De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Lärarna ger inte alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (1 kap. 4 §, 3 kap. 3 § 2010 års skollag, Lpf 94 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna, 2.1 Kunskaper).

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll (4 kap. 9 § 2010 års skollag, Lpf 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)
- Se till att det vid skolenheten finns ett eller flera forum för samråd med eleverna, vid vilka frågor av betydelse för utbildningen behandlas (4 kap. 13 § första stycket 2010 års skollag)

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Vid skolan bedrivs inte ett tillräckligt målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Se till att skolan har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen (6 kap. 10 § första stycket 2010 års skollag)
- Se till att det för varje skolenhet/verksamhet finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § 2010 års skollag)
- Se till att det vid skolan genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 och 10 §§ 2010 års skollag, Lpf 94 2.2 Normer och värden)

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Rektor ser inte i tillräcklig hög grad till, om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektor (3 kap. 8 § första stycket 2010 års skollag)
- Rektor ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds (3 kap. 8 § första stycket 2010 års skollag)
- Rektor ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § 2010 års skollag)
- Se till att åtgärdsprogrammet följs upp och insatserna utvärderas löpande (3 kap. 9 § första stycket 2010 års skollag)

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Rektorn ser inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Säkerställa att rektorn ser till att lärarna är väl förtrogna med regelverket som gäller för betygssättning (3 kap. 14 § 2010 års skollag, Lpf 94 2.5 Bedömning och betyg, 2.6 Rektors ansvar)
- Se till att lärarna får stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg (3 kap. 14 §, 2 kap. 34 § 2010 års skollag)
- Se till att betyg utfärdas i enlighet med författningarnas krav och föreskrifterna om betyg följs (3 kap. 18–20 §§, 15 kap. 22–27 §§ 2010 års skollag, 7 kap. 1992 års gymnasieförordning, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:123) om betygskatalog, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2007:42) om betygskatalog för gymnasieskola)

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte heller resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan och verkar särskilt för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen (2 kap. 9 § första stycket, 4 kap. 4, 5 §§ 2010 års skollag, Lpf 94 2.6 Rektors ansvar)
- Rektorn ser till att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella styrdokumenterna (4 kap. 5 § 2010 års skollag)
- Rektorn ser till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen (Lpf 94 2.6 Rektors ansvar)
- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket 2010 års skollag, Lpf 94 2.6 Rektors ansvar)
- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever och att elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet (4 kap. 4 § andra stycket 2010 års skollag)

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

I detta ingår att:

- Tydliggöra i vilka fall, och till vem, rektor har överlåtit enskilda ledningsuppgifter eller beslutsbefogenheter (2 kap. 10 § andra stycket 2010 års skollag)

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning

Alla elever erbjuds inte utbildning och resurser i enlighet med författningarna.

Skolan har inte rutiner för att tillse att eleverna deltar i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet erbjudande av utbildning.

I detta ingår att:

- Se till att utbildningen är avgiftsfri med undantag för enstaka inslag som medför en obetydlig kostnad för eleverna eller kostnader i samband med skolresor och liknande aktiviteter som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg (15 kap. 17-18 §§ 2010 års skollag/15 kap. 52 § 1985 års skollag)
- Se till att det för eleverna finns elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser (2 kap. 25 § 2010 års skollag)
- Se till att skolan har rutiner för närvarokontroll och att vårdnadshavare kontaktas vid ogiltig frånvaro (15 kap. 16 § 2010 års skollag)

Bedömningsområde: Omfattning, innehåll och resurstillgång

Gymnasieutbildningarna uppfyller inte författningarnas krav vad gäller omfattning, innehåll och resurstillgång

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet omfattning, innehåll och resurstillgång.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna erbjuds individuellt val i årskurs 2 och 3 i enlighet med författningen (5 kap. 18 § 1992 års gymnasieförordning)
- Se till att elever på yrkesprogram och högskoleförberedande program får minst sin garanterade undervisningstid och att elever på nationella program och specialutformade program får minst sin garanterade undervisningstid (16 kap. 18 § 2010 års skollag, 4 kap. 22 § 2010 års gymnasieförordning/5 kap. 4 d § 1985 års skollag, 2 kap. 18 § 1992 års gymnasieförordning)
- Se till att det för varje elev upprättas en individuell studieplan (16 kap. 25 § 2010 års skollag, 1 kap. 7 § 2010 års gymnasieförordning).
- Säkerställa att utbildningens innehåll på respektive introduktionsprogram överensstämmer med författningarnas krav (17 kap. 3-5 §§ 2010 års skollag)
- Se till att det på varje introduktionsprogram finns en plan för utbildningen som visar utbildningens innehåll (17 kap. 7 § 2010 års skollag)
- Se till att skolans lokala kurser är förenliga med utbildningsmålen (1 kap. 5-6 §§, 2 kap. 14-16 §§, 7 kap.4 § 1992 års gymnasieförordning)
- Se till att specialutformat program på individnivå är utformat i enlighet med författningarna (5 kap. 4 a § 1985 års skollag, 2 kap. 18 § 1992 års gymnasieförordning)

Bedömningsområde handläggningsrutiner

Skolan har inte fungerande rutiner gällande anmälningsskyldighet till socialnämnden. Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet handläggningsrutiner.

I detta ingår att:

- Se till att skolan har fungerande rutiner gällande anmälningsskyldighet till socialnämnden (29 kap. 13 § andra stycket 2010 års skollag)

Anmärkningar

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvudmannen ges därför en anmärkning. En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under Skäl för beslut.

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning

Rektorn ser inte till att det i dokumentationen kring skolans drogpolicy klart framgår för elever och vårdnadshavare att drogtestning är frivilligt (2 kap. 6 § regeringsformen).

Till följd av anmärkningarna ska Ni senast den 30 januari 2012 vidta åtgärder för att rätta till bristen och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har även konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen.

Vid intervjuer med elever framkommer att det ibland saknas skriftliga omdömen från lärare i några ämnen vid utvecklingssamtalen. Eleven och elevens vårdnadshavare ges därmed inte en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation. Skolan har uppmärksammat att det finns ett missnöje bland eleverna kring utvecklingssamtalen och har påbörjat ett utvecklingsarbete. Skolledning och lärare uppger att nu får alla elever skriftliga omdömen i alla ämnen.

Då Skolan rättat till felet avstår Skolinspektionen från att ingripa i denna del.

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Enligt den nationella statistiken för läsåret 09/10 är andel elever som fullföljer sin utbildning inom fyra år i paritet med värdet för riket, det vill säga 76 procent. Enligt skolans kvalitetsredovisning är andel elever som har minst godkänt i slutbetyg i samtliga kurser som ingår i studieplanen 63 procent. Lägsta resultatet når eleverna på medieprogrammet läsåret 09/10 då endast 32 procent har minst godkänt i samtliga kurser. Den nationella statistiken visar att den genomsnittliga betygspoängen är 13,7 för skolan vilket är under rikets 14,4 för motsvarande program. Andel elever med reducerat program är jämfört med riket (0,7 procent) högt. Det framgår inte heller av skolans kvalitetsredovisning varför 4,3 procent av skolans elever har reducerat program. Nästan en tiondel av skolans elever läser ett specialutformat program, men skolan har inte redovisat hur stor andel av dessa som läser ett individuellt specialutformat program. Andra resultat som sticker ut i den nationella statistiken är att 80 procent av eleverna på fordonsprogrammet har utökat program, men enbart 64 procent av eleverna på fordonsprogrammet fullföljer utbildningen på fyra år. Andel behörighet till universitet och högskola för eleverna på naturvetenskapsprogrammet sjönk från 100 procent läsåret 08/09 till 83 procent läsåret 09/10. Inga av ovanstående resultat har följts upp av skolan på sådant sätt att skolan kan redogöra för vidtagna åtgärder kopplade till redovisade resultat. Skolan har vid tiden för besöket ingen sammanställning och uppföljning av resultaten på nationella proven på programnivå samt jämförelse med betygsutfallet. Efter besöket har rektorn kompletterat med sådan sammanställning.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att alla elever inte ges möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen. Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat. Det är särskilt allvarligt att det systematiska kvalitetsarbetet brister när det gäller uppföljning och åtgärder kopplade till kunskapsresultat och särskilt stöd.

Resultat av värdegrundsarbetet

Vid intervjuer med elever, personal och skolläring framgår att majoriteten av eleverna känner sig trygga på skolan och att det oftast råder studiero. I kommunens egen enkät framgår dock att det finns elever som inte känner sig trygga. Sex procent av eleverna uppger att de känner sig mobbade eller trakasserade av andra elever eller av sina lärare. I samma enkät anger 64 procent av eleverna att de inte känner till skolans likabehandlingsplan tillika plan mot kränkande behandling. Flera elever som Skolinspektionen talat med uppger också att det förekommer grova kommentarer om och till framförallt flickor på några av skolans APU-platser.

Föreläggande:**Bedömningsområde: Undervisning och lärande****Bedömning:**

Lärarna ger inte alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

Vid intervjuer med lärare och elever samt vid verksamhetsbesök framkommer att det finns lärare som på ett medvetet sätt anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Det framkommer dock att det också finns lärare som inte kan ge exempel på hur undervisningen utformas för att ge varje elev den ledning och stimulans de behöver. Flera av de lärare Skolinspektionen intervjuar beskriver en helklassundervisning där de genom att variera arbetssätt mellan lektioner och moment, försöker på så sätt att nå alla elever någon gång under kursen. Lärarna har svårt att beskriva hur anpassning kan ske på annat sätt än genom att planera lektionstillfällen som består av enskilt arbete, grupparbeten, skriftliga och muntliga uppgifter och kan inte beskriva en anpassning utifrån varje elevs behov. Den vanligaste anpassningen uppges, av såväl elever som lärare, vara alternativa redovisningsmöjligheter, men Skolinspektionen ges få exempel på anpassning i lärandet. Lärarna beskriver även att stöd i första hand ges utanför klassrummet. I Skolinspektionens enkät svarar tolv procent av lärarna att de tycker det är *"viktigt att eleverna väntar in varandra så att vi går vidare tillsammans i kunskapsutvecklingen"*.

Författning:

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 § 2010 års skollag, Lpf 94 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna, 2.1 Kunskaper

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande**Bedömning:**

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen

Motivering:

Trots att skolan i sin kvalitetsredovisning uppmärksammat att elevernas rätt till reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll är ett utvecklingsområde, så finns det på skolan ingen gemensam strategi för hur detta ska förbättras. Elever och lärare kan ge få exempel på hur elevernas möjligheter till inflytande ska stärkas. Det vanligaste är att eleverna tar ställning till en färdig planering.

I Upplands-Brogymnasiet finns flera forum för samråd med elever, exempelvis yrkesråd, elevråd och matråd. Skolledning, lärare och elever uppger dock att det är svårt att få elever att engagera sig i dessa råd. I Skolinspektionens egna enkäter svarar 38 procent av personalen "stämmer" på påståendet att elevdemokratin på skolan har fokus mest på praktiska frågor av mindre betydelse. 28 procent av personalen svarade "vet ej". Elever beskriver vid intervjuer att det som behandlas i dessa forum sällan har med undervisningens innehåll att göra, utan handlar mycket om trivsselfrågor på skolan. Skolledningen bekräftar i intervjuer att de inte lyckats med ambitionen att göra eleverna delaktiga i frågor som rör utbildningen och undervisningens utformning.

Författning:

4 kap. 9 § och 13 § första stycket 2010 års skollag, Lpf 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Vid skolan bedrivs inte ett tillräckligt målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering:

Vid Upplands-Brogymnasiet finns rutiner som beskriver att personal som får kännedom om att en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling ska anmäla detta till rektorn och att åtgärder ska vidtas. Det finns dock inga rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.

Det finns också brister beträffande det förebyggande arbetet mot kränkande behandling. Varken lärare eller elever kan ge exempel på hur undervisningen behandlar värdegrundsfrågor eller på annat sätt förebygger kränkningar. Flera elever uppger i samtal med Skolinspektionen att det på vissa praktikplatser kan råda en grov jargong, men att detta inte diskuterats i skolan. Vidare framgår inte av skolans plan mot kränkande behandling vilka åtgärder som ska vidtas och hur dessa åtgärder ska följas upp.

Det finns också brister i skolans utvärdering av insatser inom värdegrundsarbetet och dess resultat på skolnivå. I skolans egen brukarundersökning för årskurs 2 framgår exempelvis att sex procent av eleverna känner sig mobbade eller trakasserade av sina lärare. Lärarna beskriver i intervjuer för Skolinspektionen att i något arbetslag har lärarna endast pratat med varandra om detta, medan i andra arbetslag har man tagit större ansats och samlat eleverna för en halv dags samtal. Ingen lärare kan förklara varför sex procent av eleverna svarat som de gjort eller kan beskriva konkreta åtgärder för att komma till rätta med situationen.

Författning:

6 kap. 7-8 §§ och 10 § 2010 års skollag, Lpf 94 2.2 Normer och värden

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Rektor ser inte i tillräcklig hög grad till, om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

På skolan saknas tydliga rutiner för lärarnas ansvar att anmäla till rektorn om en elev riskerar att inte uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen. Vid intervjuer med lärare och elevhälsa beskriver de intervjuade olika rutiner för vad som sker när en lärare uppmärksammar att en elev är i behov av stöd. Några lärare menar att detta framförs på klasskonferenser medan andra beskriver hur undervisande lärare går till elevcentrum och anmäler elevens behov.

I de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framgår inte alltid tydligt elevens behov, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Fokus är inte på vilka åtgärder skolan ska vidta utan vad eleven ska göra. Exempelvis anges att eleven ska välja bort annat och därmed fokusera på skolan, lägga sig i tid, gå till skolsköterskan eller elevcentrum eller att eleven kommer få en så kallad CSN-varning.

Åtgärdsprogrammen följs inte upp i tillräcklig grad och insatserna utvärderas inte heller löpande. Rektorn uppger dock i verksamhetsredogörelsen till Skolinspektionen att skolans stödinsatser utvärderas genom olika utvärderingar i olika personalgrupper. Varken skolledning, elevhälsan eller lärarna kan dock beskriva hur och om insatta stödinsatser leder till förbättrade resultat för elever i behov av särskilt stöd.

Författning:

3 kap. 8 § första stycket och 9 § 2010 års skollag

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Rektorn ser inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Motivering:

Tillsynen visar att det brister i lärarnas förtroenhet med vad som gäller för betygssättning. Vid intervjuer med lärare och elever framkommer exempelvis att det varierar vilka rutiner som gäller för prövning när en elev har fått betyget icke godkänt efter avslutad kurs. Majoriteten av lärare medger att eleven kan inkomma med "vad som saknas" upp till och med nästa termins slut efter att kursen avslutats och betyget icke godkänt är satt och eleven har därigenom möjlighet att få sitt betyg ändrat till alla betygsssteg.

Skolan har vidtagit vissa åtgärder för att ge lärarna stöd i att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg, exempelvis så samrättar lärarna i svenska nationella prov. I intervjuer med lärarna ges inga exempel på hur betygssättningen kvalitetssäkras i andra ämnen. Skolans egen brukarundersökning visar att andel elever som inte instämmer alls i påståendet att lärarna sätter rättvisa betyg utifrån betygskriterierna har ökat från 3 procent till 9 procent. De brister som finns inom detta bedömningsområde visar sammantaget att skolan behöver vidta flera åtgärder för att säkerställa likvärdig betygssättning.

Vid granskning av skolans betygskatalog framkommer brister i hur betyg utfärdas. I ett flertal fall i katalogen står det ingenting där det borde funnit en betygsbeteckning eller ett S som anger att betygsunderlag saknas eller någon annan kommentar som förklarar varför inget betyg satts. Rektorn uppger att det inte förekommit att det i någon kurs satts S. Detta förefaller stämma så till vida att skolan inte markerar med S där läraren inte kunnat sätta betyg på grund av att betygsunderlag saknas. Dock visar tillsynen genom intervjuer med lärare och övrig personal att det förekommer att elever på grund av hög frånvaro inte får betyg.

Vid granskning av betygskatalogen framkommer vidare att flera betyg är ändrade utan att ändringarna vare sig signerats eller förklarats.

Författning:

2 kap. 34 §, 3 kap. 14, 18-20 §§ och 15 kap. 22-27 §§ 2010 års skollag, Lpf 94 2.5 Bedömning och betyg, 2.6 Rektors ansvar, 7 kap. 1992 års gymnasieförordning, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:123) om betygskatalog, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2007:42) om betygskatalog för gymnasieskolan

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen

Bedömning:

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas

Rektorn ansvarar inte för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte heller resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

I intervju med skolledningen framkommer att uppföljningen och utvecklingen av undervisningen till stor del är händelsestyrd. De biträdande rektorerna kan genom elevkontakter och arbetslagsmöten fånga upp om undervisningen inte fungerar i någon grupp, men uppger att de saknar system för att kontinuerligt säkerställa att undervisningen utgår från de nationella målen.

I Skolinspektionens egen enkät, där 78 procent av personalen svarat, är området "skolans utveckling" det område som får lägsta index. Drygt 70 procent av lärarna svarar "stämmer ganska dåligt, stämmer inte alls eller vet ej" på påståendet att rektorn håller sig väl förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Lärarna anser inte heller i enkäten att uppföljningen av deras arbete leder till förändringar i arbetssätt eller metoder. När Skolinspektionen intervjuar lärarna vid tillsynsbesöket så framkommer att lärarna efterfrågar vision och riktning från skolledningen. Arbetet med att utveckla utbildningen sker istället i ämnesgrupperna, men eftersom det brister i återkoppling från rektorn på skolnivå, så kan arbetslag och ämneslag komma fram till olika slutsatser i hur exempelvis provningar ska ske. Detta innebär att utbildningen inte blir likvärdig, vare sig i ett nationellt perspektiv, eller inom skolan.

Skolans kvalitetsarbete är inte systematiskt såtillvida att skolans resultat kontinuerligt analyseras på olika nivåer och åtgärder därefter vidtas för att uppfylla de nationella målen. I skolans kvalitetsredovisning redovisas enbart kunskapsresultat på skolnivå, och kunskapsresultat från olika program som sticker ut uppmärksammas exempelvis inte. Rektorn uppger i verksamhetsredovisningen till Skolinspektionen att kvalitetsarbetet är utlagt på ämneslagen. Vid intervjuer av lärare framkommer dock att dessa vet ganska lite om skolans resultat på skol-, program- och ämnesnivå. Exempelvis kan ingen redogöra för utfallet av jämförelse mellan nationella proven och betygsresultaten i klasserna eller resultatet av skolans arbete med särskilt stöd. Lärarna har också svårt att beskriva hur det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs.

Författning:

2 kap. 9 § första stycket, 4 kap. 4, 5 §§ 2010 års skollag, Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen**Bedömning:**

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Motivering:

Rektorn har tre biträdande rektorer till sin hjälp. De biträdande rektorena har ansvar för olika program på skolan. Vilken biträdande rektor som ansvarar för vilket program är tydligt och känt av alla på skolan. Hur ansvarsfördelningen är mellan rektorn och de biträdande rektorena är dock oklart. Rektorn har uppgett att "alla beslut som gäller elever är delegerade till biträdande rektorena utom de som enligt skollag och gymnasieförordning inte får delegeras". Skolinspektionen bedömer att en sådan allmän instruktion inte är tillräckligt tydlig för exempelvis elever och personal. Exempelvis bör det framgå hur återrapportering ska gå till.

Att det finns en otydlighet bekräftas av intervjuer med elever och lärare. Det framkommer att lärare och elever uppfattar att de biträdande rektorerna fattar beslut om exempelvis längre ledighet än tio dagar, trots att sådana beslut inte får delegeras.

Författning:

2 kap. 10 § andra stycket 2010 års skollag

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning**Bedömning:**

Alla elever erbjuds inte utbildning och resurser i enlighet med författningarna

Skolan har inte rutiner för att tillse att eleverna deltar i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen.

Motivering:

Vid intervjuer framkommer att elever betalar mer än 500 kronor exklusive mat för en studieresa i språk till Mallorca. De elever som inte vill följa med erbjuds undervisning i skolan.

Elever betalar även 400 kronor för en skidresa till Romme. Elever i årskurs 2 beskriver att detta är en friluftsdag och att kostnadsfria aktiviteter erbjudits, men eleverna har inte getts möjlighet att utan kostnad delta i den ordinarie aktiviteten. Elever i årskurs 3 beskriver att detta är en frivillig aktivitet som anordnas av skolans idrottslärare som också följer med på resan. Eleverna i årskurs 3 beskriver att eleverna som inte vill följa med får vara lediga eller arbeta med projektarbete. Rektorn uppger vid sakgranskningen att resan inte genomförs under lektionstid utan på en studiedag och inte ingår i någon undervisning. Elever som Skolinspektionen intervjuar har dock uppfattat att resan är en skolaktivitet. I samband med skolresor och andra aktiviteter får det i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av elever eller dennes vårdnadshavare på frivillig väg. Insamlingar måste dock vara frivilliga och sådana aktiviteter ska vara öppna för alla, även för dem som inte velat eller kunnat betala. Att eleverna istället erbjuds ett annat kostnadsfritt alternativ läker inte denna brist.

Det finns också brister inom tillgång för elever till elevhälsa. Vid intervjuer med skolans elevhälsopersonal framkommer att det inte finns psykolog som är knuten till skolan. Kommunen har istället ett resursteam som skolan kan rådfråga. Psykologerna i resursteamet kan göra utredningar av elever om det gäller begåvningsbedömningar och även hjälpa till med den första utredningen vid misstanke om neuropsykologiska problem. Men enligt personalen inom elevhälsan gör inte kommunens resursteam utredningar för elever som kommer från annan kommun än Upplands-Bro, exempelvis Järfälla. Personalen uppger att detta får till konsekvens att det kan dra ut på tiden – upp till ett år – innan utredning kommer till stånd om eleven inte är folkbokförd i kommunen. Personalen inom elevhälsan uppger att en stor del av skolans elever är skrivna utanför Upplands-Bro kommun.

Vidare framkommer vid intervjuer med lärare och elever att rektorn inte tydliggjort för lärarna att de ska informera elevernas vårdnadshavare samma dag om eleven utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas.

Av 2 kap. 6 § regeringsformen framgår att varje medborgare gentemot det allmänna är skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp. Urinprovtagning utgör ett kroppsligt ingrepp. Åtgärder som innebär att gymnasieelever tvingas genomgå urinprovtagning kräver alltså lagstöd. Det finns inga sådana bestämmelser i skollagen. Det är därför olagligt att tvinga en elev att lämna ett sådant test.

Vid Upplands-Brogymnasiet används ett samarbetskontrakt när det finns misstanke om att en elev använder droger. Av samarbetskontraktet framgår det att eleven går med på att lämna oannonserade urinprov för att säkerställa drogfrihet samt att eleven riskerar avstängning om kontraktet inte följs. På fråga från Skolinspektionen uppger rektorn att elevens frivillighet säkerställs muntligt i samband med att kontraktet skrivs på och senare vid själva provtillfället.

Det är mycket viktigt att eleven och dess vårdnadshavare ges möjlighet att fritt bestämma om eleven ska lämna urinprov. För att säkerställa att elevens samtycke är reellt är det angeläget att det av såväl muntlig information som skriftliga rutiner framgår att elevens medverkan är frivillig. Att det är frivilligt att lämna provet är inte tydligt i den skriftliga dokumentation skolan har redovisat. Detta måste åtgärdas. Mot bakgrund av rektorns uppgifter och då det främst handlar om brister i dokumentationen bedöms bristen som mindre allvarlig. Huvudmannen tilldelas därför en anmärkning. I övrigt vill Skolinspektionen påpeka att rektorn och kommunen först kan stänga av en elev om de förutsättningar som anges i 5 kap. 17 § skollagen eller 5 kap. 19 § skollagen är uppfyllda.

Författning:

2 kap. 6 § regeringsformen, 2 kap. 25 § och 15 kap. 17-18 §§ 2010 års skollag/5 kap. 52 § 1985 års skollag

Bedömningsområde: Omfattning, innehåll och resurstillgång**Bedömning:**

Gymnasieutbildningarna uppfyller inte författningarnas krav vad gäller innehåll och omfattning.

Motivering:

Av verksamhetsredogörelsen framgår att eleverna vid Upplands-Brogymnasiet erbjuds individuellt val i form av olika block i årskurs 2 och 3. Utbudet varierar beroende på program. Detta innebär exempelvis att elever från handelsprogrammet årskurs 3 inte

kan välja moderna språk steg 1 till skillnad från elever exempelvis på teknikprogrammet.

Upplands-Brogymnasiet ha redovisat att skolan lägger ut 2430 alternativt 2180 timmars undervisningstid för eleverna i årskurs 1. Från minsta garanterade undervisningstid drar skolan av 24 timmars undervisningstid per vecka för arbetsplatsförlagt lärande. Det är en timme per vecka mer än vad som ska dras av. Enligt 4 kap 12 § 2010 års gymnasieförordning ska varje vecka som genomförs på en arbetsplats anses motsvara 23 timmars garanterad undervisningstid. För de högskoleförberedande programmen har skolan räknat bort 100 timmars undervisningstid för gymnasiearbete trots att ingen undervisningstid är utlagd på lärarna. Skolan drar också av från undervisningstiden timmar för "Livskunskap". Livskunskap är en obligatorisk kurs i alla programmen som genomförs av skolans idrottslärare och innehåller både delar som betygsätts inom ämnet idrott och hälsa, men också delar som är läroplansmål och därmed inte betygsätts. I vilken omfattning kursen ingår i idrott och hälsa och hur stor del som är läroplansmål kan inte skolan redovisa. Sammantaget innebär detta att eleverna inte får sin minsta garanterade undervisningstid och det som saknas är upp till 115 timmar för vissa program och inriktningar.

De individuella studieplaner som Skolinspektionen tagit del av från de nationella programmen är otydliga. Det framgår exempelvis inte vilka kurser som ligger utanför det fullständiga programmet, om en kurs är förlängd eller om det i en kurs saknas betygsunderlag. Det är också oklart vad skolan redovisar under rubriken "avslutade ej betygsatta kurser" som finns i alla elevers studieplaner. Vid intervjuer med skolledare, studie och yrkesvägledare samt lärare framgår vidare att det är oklart vem som ansvarar för upprättandet av individuella studieplaner för elever på introduktionsutbildningarna.

Utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. En elev som har påbörjat ett introduktionsprogram har rätt att fullfölja utbildningen hos huvudmannen enligt denna plan. Vid tillfället för Skolinspektionens tillsyn fanns inga sådana planer upprättad i kommunen. Av intervjuer med skolledning och lärare framkom att lärarna tagit fram ramar för respektive inriktning inom introduktionsprogrammen. Efter besöket har skolan inkommit med utbildningsplan för introduktionsprogrammen. Planen beskriver inte i tillräcklig hög grad utbildningens innehåll för respektive introduktionsprogram. I Upplands-Bro är inte upprättandet av plan för utbildning på introduktionsprogrammen delegerat.

Vid tillsynen framkommer att föreskrifterna för de nya introduktionsprogrammen inte är fullt ut kända av skolledning och lärarna. På Upplands-Brogymnasiet erbjuds elever exempelvis på preparandutbildningen att läsa grundskolämnen som de redan är godkända i för att på så sätt höja sitt meritvärde. Enligt 6 kap. 3 § 2010 års gymnasieförordning ska preparandutbildningen innehålla de grundskoleämnena som en elev inte har godkända betyg i och som krävs för att eleven ska bli behörig till ett visst nationellt program. Utbildningen får även innehålla ytterligare grundskoleämnena, dock inte sådana ämnen som eleven har godkända betyg i. Dessutom får utbildningen innehålla kurser från nationella program och, i mindre omfattning, andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling. För att utbildningen ska leva upp till de krav

som bland annat ställs i gymnasieförordningen ska alltså inte eleverna läsa grundskoleämnena där de redan har godkända betyg.

Det finns också på skolan en missuppfattning om vilka elever som är behöriga till att studera på preparandutbildning. Elever på Upplands-Brogymnasiet som är behöriga att studera på preparandutbildning erbjuds inte detta utan hänvisas till individuellt alternativ om de inte vill läsa om grundskoleämnena de redan är godkända i, se bedömning ovan.

Vid intervjuer med lärare framkommer vidare att flera av de elever som är inskrivna vid introduktionsprogrammet yrkesintroduktion, följer en studieplan som till syfte och innehåll motsvarar en preparandutbildning eller ett programinriktat individuellt val.

Vid stickprov av skolans lokala kurser för årskurs 2 och 3 framkommer att kursplanen för Massage (IDH 1504) och Specialidrott C (SC1503) saknar betygskriterier för betyget mycket väl godkänt. Kursplanen för Internationella relationer B (SH1504) och Styrketräning (IDH 1502) har mål som inryms inom nationella kurser. Rektorn har inte heller säkerställt att övriga lokala kurser är förenliga med författningarna.

Av de beslut om specialutformat program på individnivå som Skolinspektionen granskat framgår att dessa i fråga om utbildningens nivå inte motsvarar det nationella program som beslutet uppger att programmet ska motsvara. Till exempel kan en elev på specialutformat teknikprogram erbjudas spanska steg 1 istället för matematik C.

Författning:

16 kap. 18, 25 §§, 17 kap. 3-5, 7 §§ 2010 års skollag, 1 kap. 7 §, 4 kap. 22 § 2010 års gymnasieförordning, 5 kap. 4 a och 4d §§ 1985 års skollag, 1 kap. 5-6 §§, 2 kap. 14-16, 18 §§, 5 kap. 18 §, 7 kap.4 § 1992 års gymnasieförordning.

Bedömningsområde: Handläggningsrutiner**Bedömning:**

Skolan har inte fungerande rutiner gällande anmälningsskyldighet till socialnämnden.

Motivering:

Vid intervjuer med lärare, elevhälsa och biträdande rektorer framkommer att det finns rutiner för anmälan till socialnämnden men det framkommer också att dessa rutiner inte är kända av alla lärare. I Skolinspektionens egna enkäter svarar endast 57 procent av skolans pedagogiska personal att de vet hur de ska göra om de oroar sig för att ett barn far illa.

Författning:

29 kap. 13 § andra stycket 2010 års skollag

Avstår från ingripande:

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Vid intervjuer med elever framkommer att det ibland saknas omdömen från lärare i några ämnen vid utvecklingssamtalen. Skolan har uppmärksammat att det finns ett missnöje bland eleverna kring utvecklingssamtalen och har påbörjat ett utvecklingsarbete. Skolledning och lärare uppger att nu får alla elever skriftliga omdömen i alla ämnen.

Då skolan rättat till felet avstår Skolinspektionen från att ingripa i denna del.

Författning:

15 kap. 20 § 2010 års skollag/7 kap. 19 § 1992 års gymnasieförordning

Bakgrund

Beskrivning av Upplands-Brogymnasiet

Upplands-Brogymnasiet är Upplands-Bros enda kommunala gymnasieskola. I årskurs 2 och 3 har skolan utbildning på fordonsprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hotell- och restaurangprogrammet, medieprogrammet, naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet, IVIK samt anläggningsmaskin- och transportteknik (specialutformat.) och media med samhällsinriktning (specialutformat). På skolan finns ett fåtal elever på lärlingsutbildning.

I den nya gymnasieskolan, vars utbildningar börjar höstterminen 2011, bedriver skolan utbildning i bygg- och anläggningsprogrammet, fordons- och transportprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, ekonomiprogrammet, estetiska programmet, naturvetenskapliga programmet, samhällsvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet. Skolan är också godkänd av Skolverket som nationell idrottsutbildning med inriktning golf. Skolan erbjuder vidare utbildning inom fyra introduktionsprogram.

Skolan har 885 elever. Den nuvarande rektorn tillträdde sin tjänst i augusti 2011. Till sin hjälp har rektorn tre biträdande rektorer.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit avdelningsjurist Ingrid Brännare.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Jane Strandberg
Utredare/Föredragande

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstudier i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Kommunens förskoleverksamhet respektive verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut.

För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut).

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning kommunen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som vilka grupper som intervjuas. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen. Företrädare för kommunen ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.Skolinspektionen.se/Tillsyn).